

Udskriftsdato: 23. december 2025

2010/1 BSF 134 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om en national handlingsplan mod radon i bygninger

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om en national handlingsplan mod radon i bygninger

Folketinget anerkender, at radon i bygninger er et nationalt sundhedsproblem, og pålægger derfor regeringen at udarbejde en national handlingsplan med følgende elementer:

Offentlige bygninger

Radonniveauet i indeklimaet i offentlige bygninger måles, startende med skoler og daginstitutioner, og prioriteret efter den seneste kortlægning¹ af radonrisiko. Der udarbejdes en plan for, hvordan indholdet af radon i indeklimaet i offentlige bygninger kan nedbringes til under Bygningsreglementets grænseværdi (100 Bq/m³). Ved ombygninger og renoveringer sænkes radonniveauet yderligere, hvor det er praktisk muligt.

Private bygninger

Der udarbejdes og foretages informationskampagner rettet mod husejere, lejere og ejere af erhvervs- og udlejningsejendomme. Det er vigtigt, at kampagnen målrettes hele befolkningen, og ikke kun områder med forhøjet risiko for høje radonkoncentrationer. En del af kampagnen kan med fordel udarbejdes i forbindelse med informationskampagner mod rygning, idet radon og rygning tilsammen giver en helbredsmæssigt negativ synergieffekt. Der indføres en generel forpligtelse til at gennemføre radonmåling af indeklimaet, således at radonniveauet i alle bygninger er registreret senest i 2020.

Dokumentation

Der foretages afsluttende radonmåling ved nybyggeri og ombygninger, for at sikre at byggereglementets bestemmelser overholdes. Ved salg skal radonindhold i indeklimaet oplyses, såfremt der er gennemført en måling. Efter 2020 oplyses radonindhold i indeklimaet ved alle salg. Der etableres en national database, der løbende opdateres med nye målinger fra nybyggeri, ombygninger og i forbindelse med salg samt øvrige målinger. Den nationale database er offentligt tilgængelig og kan anvendes til måling af handlingsplanens effektivitet samt til konstant opdatering af Kommunekortet og identificering af højrisikozoner. Der udarbejdes en vejledning i korrekt prøvetagning, og der etableres en offentligt tilgængelig liste over firmaer og personer, der er i stand til at gennemføre en korrekt radontest.

Handlingsplanen forelægges Folketingets partier inden udgangen af 2011.

¹ Det danske »Kommunekortet« er baseret på ca. 3.000 målinger fordelt over landet. Målingerne er ikke geografisk udvalgt, hvilket betyder, at der er væsentlig flere målinger ved større byer (hvorfor kortet ikke kan benyttes til at udpege arealer med større risiko). Kortet er opdelt efter de gamle kommunegrænser, og i nogen kommuner er målt i så lidt som kun 3 boliger. Rapporten bag Kommunekortet fastslår at »der med sikkerhed vil være fejlvurderede kommuner«. Denne usikkerhed er vigtig at understrege.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget vil gennemføre en række af Verdenssundhedsorganisationen WHO's anbefalinger fra september 2009. Se Handbook on indoor radon - a public health perspective.

WHO, september 2009. Tilgængelig på: www.who.int.

Radon er langt den største enkeltkilde til den bestråling, danskerne modtager fra radioaktive stoffer. I gennemsnit kommer ca. halvdelen fra indånding af radon fra indeklima, en fjerdedel kommer fra stråling fra radioaktive stoffer i fødevarer og fra stråling fra verdensrummet, og den sidste fjerdedel fra medicinsk behandling (røntgen og lign.). Ved en radonkoncentration over gennemsnittet vil dette forhold forskubbes.

Radon er et naturligt forekommende radioaktivt stof som stammer fra henfald af uran. Stoffet er den hyppigste årsag til lungekræft efter aktiv rygning, og dermed den hyppigste årsag blandt ikkerygere. (Ibid)

I Danmark anslås det, at 9 pct. af alle lungekræftdødsfald skyldes radon i boliger, svarende til over 300 dødsfald pr. år. Rygere har op til 25 gange større risiko for lungekræft ved radonudsættelse (afhængig af deres rygevaner), men risikoen er også betydelig for ikkerygere. Se Radon and public health. Report of the independent Advisory Group on Ionising Radiation. HPA, juni 2009. Tilgængelig på: www.hpa.org.uk. 755.000 danskere svarende til 13,7 pct. af befolkningen udsættes for radon over WHO's anbefalede grænseværdi på 100 Bq/m³. (Ibid)

Selv om lungekræft er den kræftform, der slår flest danskere ihjel, er opmærksomheden mindre end ved andre kræftformer. En femtedel af danskerne mener, at lungekræft er selvforskyldt, fordi rygning er den hyppigste årsag. Denne stigmatisering af lungekræft kan være en medvirkende årsag til, at der ikke er mere opmærksomhed omkring radonproblemet. Ifølge Handbook on indoor radon - a public health perspective. WHO, september 2009. Tilgængelig på: www.who.int dør ca. dobbelt så mange af radoninduceret lungekræft som af modernærkekræft. Og hvem ved ikke, at man ikke må tage for meget sol?

Desuden viser nyere forskning, at børn, der har boet i boliger med meget radon, muligvis har øget risiko for at udvikle akut lymfatisk leukæmi ALL, som er den mest almindelige type leukæmi blandt børn, jf. Radon i boligen og kræft hos børn. O. Raaschou-Nielsen et al., maj 2008. Tilgængelig på: www.risoe.dtu.dk. Det forventes, at radon er skyld i ca. 10 pct. af alle tilfælde af ALL hos danske børn.

Der dør relativt flere danskere end svenskere som følge af radon, selv om klippegrund giver et højere radonbidrag. Årsagen er, at radon i Sverige anses for at være et nationalt sundhedsproblem.

Radon i indeluften varierer geografisk og mellem boligformer. I omkring 350.000 boliger overskrides WHO's anbefalede grænseværdi på 100 Bq/m³ og udsætter dermed ca. 755.000 danskere for forhøjet risiko for lungekræft.

Typiske radonniveauer for danske boliger er:

- Udendørs: 5 Bq/m³
- Gennemsnit etagebyggeri: 18 Bq/m³
- Gennemsnit enfamiliehuse: 77 Bq/m³
- Gennemsnit alle boliger i DK: 59 Bq/m³

I det nye bygningsreglement 2010, som trådte i kraft 1. januar 2011, er forholdene omkring radon i indeklimaet skærpet i forhold til tidligere reglementer. For nybyggeri er det nu et krav, at radonkoncentra-

tionen i alt byggeri ikke må overstige 100 Bq/m³. Der er imidlertid ingen krav om kontrol og måling af, om dette overholdes. Ligeledes er anbefalingerne til eksisterende byggeri skærpet. Det anbefales nu, at bygningsejere installerer tiltag mod radon i bygninger, hvor koncentrationen overstiger 100 Bq/m³.

Der foreslås en indsats mod radonforurening i offentlige bygninger og en informationskampagne til private ejere af boliger, erhverv og andre bygninger. For at sikre at bygningsreglement 2011 overholdes ved nybyggeri og ombygninger, foretages afsluttende radonmåling. Det foreslås, at alle bygninger skal have foretaget radonmåling senest i 2020. Alle radonmålinger samles i en database, som er offentligt tilgængelig på et overordnet områdeniveau, men hvor der kan foretages udtræk på data for den enkelte bygning af husets ejer og offentlige myndigheder. Radonniveauet skal fremover oplyses ved hussalg, således at nye ejere får mulighed for at blive informeret om radonniveauet i bygningen og i området.

I både USA og England foretages målinger i forbindelse med hussalg, og der er i den forbindelse udarbejdet vejledninger til, hvordan korttidsmålinger kan benyttes til dette formål. Dette kan umiddelbart anvendes i Danmark.

Det vil være nødvendigt at oprette en godkendelsesordning (certificering) både for firmaer, der måler radon og for entreprenører, der udbedrer radonproblemer.

Dansk Standards kommende standard, DS 3033 Klassifikation af indeklimaets kvalitet i boliger, skoler, daginstitutioner og kontorer inddrages i udarbejdelse af handlingsplanen og databasen, og fordele og ulemper ved at gøre radonmålinger til en del af tilstandsrapporten undersøges. Ligeledes bør muligheden for at inddrage registrering i BBR-registeret overvejes.

Radonmålinger skal foretages i fyringssæsonen for at være pålidelige. Ved salg i sommermånederne skal der, hvis ikke der er foretaget radonmåling af bygningen forinden, tages forbehold for retvisende radonmåling, der så foretages efterfølgende i fyringssæsonen.

Målet er at bringe radonniveauet under 100 Bq/m³ i alle bygninger.

Det er enkelt og billigt at få undersøgt sin bolig for radon, og det er forholdsvis enkelt og billigt at minimere radonindholdet i indeluften. En måling kan foretages for få hundrede kroner. Der er flere løsningsmodeller til sænkning af radonindholdet for både nyt og eksisterende byggeri. Et såkaldt radonsug, et dræn under gulvet som er illustreret i SBI's nyeste radonanvisninger 232 og 233, er den bedste løsning til minimering af radonindholdet i indeklimaet, både for nyt og eksisterende byggeri.

SBI's nye anvisninger inkluderer den nyeste viden på feltet fra undersøgelser i Danmark, men omhandler kun nybyggeri. Billige metoder og kreative løsningsmodeller kan findes i udlandet, hvor der i flere lande er blevet forsket i radonproblematikken igennem mange år. Generelt viser udenlandske erfaringer, at tætning af huse langt fra giver en så effektiv reduktion mod radon som ventilering og radonsug. Tætning har i mange år været den foretrukne radonsikring i dansk byggeri.

I 1998 blev radonsikring første gang introduceret i byggeriet, og for bygninger opført før 1998 er det således bygningsejeren, der har ansvar for at sikre en radonsikring. Det fordrer selvfølgelig, at bygningsejeren er klar over problemet, og at en køber oplyses om radonindholdet i sælgers bolig. Sælger har således incitament til at reducere radonindholdet.

Økonomi

Fra puljen på 800 mio. kr. på S og SF's fælles ændringsforslag til finansloven for 2011, afsættes 10 mio. kr. til oplysningskampagner til borgerne i fyringssæsonerne 2011 og 2012 og til udarbejdelse af handlingsplaner, database og eventuelle autorisationsordninger.

Endelig udmøntning af det samlede budget må nødvendigvis afvente udarbejdelse af detaljerne i handlingsplanen.

Databasen skal tilknyttes en allerede eksisterende database, og omkostningerne hertil vil være begrænsede, hvis den eksisterende database er velfungerende. Anonymiserede data kunne for eksempel være naturligt offentligt tilgængelige i Miljøportalen, når denne er bragt til at fungere efter hensigten.

Hovedparten af midlerne bør anvendes til offentlige informationskampagner i fyringssæsonen 2011 og 2012.

De nødvendige ombygninger og indarbejdelse af radonforebyggelse i renoveringsarbejder m.v. finansieres af den offentlige eller private ejer.

Skriftlig fremsættelse

Anne Grete Holmsgaard (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en national handlingsplan mod radon i bygninger.

(Beslutningsforslag nr. B 134)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.